

Arkivsaksnr.:
2019/2086

Dokumentdato:
17.02.2023

Styre:
Universitetsstyret

Styresak:
25/23

Møtedato:
09.03.2023

Personvernombudets årsrapport for 2022

Henvisning til bakgrunnsdokumenter

- [Instruks for personvernombudet ved Universitetet i Bergen](#)

Saken gjelder:

Personvernombudet ved UiB legger i denne saken fram årsrapport for styret til orientering.

Bakgrunn

Med innføringen av personvernforordningen (GDPR) i 2018 ble det obligatorisk for alle offentlige virksomheter å ha eget personvernombud. Virksomheten, som er behandlingsansvarlig for behandlingen av personopplysninger, skal involvere personvernombudet i spørsmål som gjelder vern av personopplysninger og skal legge til rette for ombudets arbeid. Ombudet skal informere og gi råd om virksomhetens plikter etter personvernregelverket, kontrollere virksomhetens etterlevelse av personvernregelverket og ivareta kontakten med Datatilsynet. Personvernombudet er uavhengig rolle og kan ikke instrueres om utførelsen av sine lovpålagte oppgaver.

Personvernombudet melder at det blir involvert i og tatt med på råd både pågående og nye prosesser. Blant annet kan nevnes rådføring i utviklingsprosjekter og ved utarbeidelse av retningslinjer og rutiner, på områdene forskning og utdanning og for administrative prosesser. Personvernombudet peker også på at samarbeidet med faglige og administrative enheter er godt, og at det er stor forståelse for nødvendigheten av å søke råd hos personvernombudet.

Ombudet skriver at tre avvik ble meldt til Datatilsynet i 2022, men at ingen av disse ble vurdert som så alvorlige at UiB er ilagt sanksjoner.

Universitetsdirektørens kommentarer

Personvernombudets skal støtte universitetet som behandlingsansvarlig i å oppfylle de forpliktelsene virksomheten har etter personvernlovgivningen. Det innebærer i første rekke å gi uavhengige råd overfor ledelse og ansatte, men også å kontrollere etterlevelse.

Universitetsdirektøren vil understreke betydningen av at UiB arbeider godt med å ivareta personvernet til studenter, ansatte, forskningsdeltakere og andre som er i kontakt med universitetet. Det er også viktig å sikre at avvik meldes til Datatilsynet. Universitetsdirektøren deler vurderingen til ombudet om at samarbeidet fungerer godt og i tråd med ombudets oppgaver slik de er beskrevet i styrets instruks.

I 2022 har ombudet og universitetsdirektøren hatt jevnlige møter som har gitt anledning til å løfte saker og problemstillinger til diskusjon og oppfølging. Universitetsdirektøren opplever at bevisstheten om personvernrelaterte problemstillinger er høy ved UiB, men at det er et stort

og komplekst saksfelt som krever kontinuerlig arbeid med kompetanseheving i organisasjonen.

Forslag til vedtak:

Universitetsstyret tar personvernombudets årsrapport til orientering.

Tore Tungodden
fung. universitetsdirektør

17.02.2023/Arne R. Ramslien

Vedlegg

1 Personvernombudets årsrapport til universitetsstyret for 2022

PERSONVERNOMBUDETS ÅRSRAPPORT FOR 2022

Contents

INNLEDNING	2
1. PERSONVERNOMBUDETS ROLLE OG OPPGAVER	2
2. INVOLVERING OG KONTAKTPUNKTER INTERNT	3
3. MOTTAK AV HENVENDELSER OG SAKSBEHANDLING	4
4. AVVIKSHÅNDTERING	5
5. INTERNKONTROLL	5
6. RISIKOOMRÅDER.....	6
7. PERSONVERN I FORSKNINGSPROSJEKTER OG STUDENTOPPGAVER.....	6
8. VEILEDNING, SAMARBEID OG ERFARINGSUTVEKSLING EKSTERNT	7
9. AKTUELT FREMOVER.....	8
10. OPPSUMMERING	8

INNLEDNING

En prioritert oppgave i 2022 har vært utvikling av informasjon og veiledningsmateriell på UiBs nettsider rettet mot ansatte, forskere og studenter. Dette var en planlagt oppfølgingsoppgave fra Prosjekt Oppfølging av personvern og informasjonssikkerhet, som grunnet nødvendig omprioritering i forbindelse med pandemien måtte utsettes i 2020.

Styringssystemet for informasjonssikkert og personvern (SIP), sammen med UiBs overordnede retningslinje for behandling av personopplysninger danner de styrende dokumentene i internkontrollsystemet. Personvernombudet ser behov for videre utbygging med gjennomførende rutiner for å sikre etterlevelse av personvernregelverket, særlig på det administrative området og sikker lagring av data.

Også i 2022 har problemstillingen rundt overføring av personopplysninger til tredjeland skapt usikkerhet. Noe avklaring er kommet gjennom veiledere fra Det europeiske personvernrådet (EDPB), men fremdeles oppleves det utfordringer, særlig ved kjøp av skytjenester der selve tjenesten innebærer behandling av personopplysninger. Det er et utstrakt samarbeid i sektoren om felles vurdering av løsninger og tiltak, og personvernombudet ved UiB bidrar inn i dette arbeidet. I mars 2022 ble de første stegene til ny avtale mellom EU og USA tatt for å etablere et nytt overføringsgrunnlag for personopplysninger (Trans-Atlantic Data Privacy Framework). Ved årsslutt er mye på plass, men det gjenstår noen siste steg og avklaringer.

Bergen, 10. februar 2023

Janecke Helene Veim
Personvernombud
Universitetet i Bergen

1. PERSONVERNOMBUDETS ROLLE OG OPPGAVER

Hensikten med personvernombud er å styrke virksomhetens evne til å etterleve regelverk for behandling av personopplysninger. Personvernombudets rolle og oppgaver følger av personvernforordningen artikkelene 37, 38 og 39 jfr. Personopplysningsloven § 1, og instruks for UiBs personvernombud vedtatt av universitetsstyret. Personvernombudet skal rapportere direkte til det høyeste ledelsesnivået ved institusjonen. Rapportering innebærer en årlig rapport så vel som jevnlig kontakt gjennom året.

Sentrale oppgaver er å gi råd i egen organisasjon og å følge med på etterlevelse av personvernregelverket og institusjonens egne retningslinjer og rutiner for behandling av personopplysninger. Helt overordnet er personvernombudets oppgave å bidra til at Universitetet i Bergen ivaretar personverninteressene til ansatte, studenter, forskningsdeltakere og andre som UiB behandler personopplysninger om.

Personvernombudets skal bidra i institusjonens arbeid med risikostyring. En risikobasert tilnærming innebærer å bruke mere ressurser der hvor risiko og konsekvenser for personvernet er størst, herunder gjennomføre en personvernkonsekvensvurdering (DPIA) når det er sannsynlig at en behandling av personopplysninger vil medføre høy risiko for personvernet, det være seg utvikling av nye løsninger, prosjekter, systemer eller arbeidsprosesser. For gjennomføring av personvernkonsekvensvurderinger er det tatt i bruk elektronisk støtteverktøy i Drafit Visma.

2. INVOLVERING OG KONTAKTPUNKTER INTERNT

Institusjonens ledelse skal sikre at personvernombudet på riktig måte og i rett tid involveres i alle spørsmål som gjelder vern av personopplysninger.

Personvernombudet opplever å bli involvert i og tatt med på råd både pågående og nye prosesser. Blant annet kan nevnes rådføring i utviklingsprosjekter og ved utarbeidelse av retningslinjer og rutiner, på områdene forskning og utdanning og for administrative behandlinger. Personvernombudet opplever samarbeidet med faglige og administrative enheter som godt, og at det er stor forståelse for nødvendigheten av å søke råd hos personvernombudet.

Personvernombudet opplever at ledelsen støtter personvernombudet i utførelsen av sine oppgaver, herunder stiller til rådighet nødvendige ressurser, samt gir tilgang til personopplysninger og behandlingsaktiviteter, og muliggjør opprettholdelse av dybdekunnskap. Dybdekunnskap om personvernregelverket og IKT-rett er rettsområder med utstrakt overlapp, og personvernombudet opplever det som svært relevant å ha og vedlikeholde kunnskap og kompetanse for å kunne gi relevante råd. Som ved tidligere anledninger må personvernombudet peke på den vedvarende risikoen for at rådgivning i for stor grad kan gli over i den operative driften. Særlig gjelder dette IKT-rettslige problemstillinger. Risikoen for at personvernombudet havner i en rollekonflikt er stadig aktuell og kan være en krevende balansegang.

Personvernombudet vil understreke enda tydeligere i denne årsrapporten at styrking av juridisk kompetanse innen det IKT-rettslige feltet vil kunne bidra til at det blir gjort nødvendige vurderinger tidlig i prosesser om anskaffelse, bruk og utvikling av IT-løsninger for å sikre etterlevelse av regelverk og kravet til innebygd personvern, i tillegg til å kunne bidra til intern kompetanseoppbygging på tvers, og også være et viktig samarbeidspunkt for personvernombudet.

Personvernombudet opplever at det er en god og tillitsfull kommunikasjonslinje mellom personvernombudet og den øverste administrative ledelse, og kort vei til å ta kontakt. Gjennom 2022 har personvernombudet og universitetsdirektøren hatt flere møter. Møtene har gitt anledning til å løfte saker og problemstillinger til diskusjon og oppfølging, og mulighet for at personvernombudet har kunnet orientere om prosesser og arbeidsoppgaver som personvernombudet er involvert ved institusjonen og nasjonalt i sektoren.

---

3. MOTTAK AV HENVENDELSER OG SAKSBEHANDLING

Personvernombudet er bundet av taushetsplikt, jfr. personvernforordningen artikkel 38(5). Taushetsplikten gjelder i tillegg til den taushetsplikten som følger av forvaltningsloven, og har særlig betydning der personvernombudet mottar henvendelser direkte fra enkeltpersoner.

Personvernombudet opplever at kontaktinformasjonen er lett tilgjengelig og at de som ønsker å ta kontakt lett finner frem. Det har imidlertid ikke vært et stort omfang av henvendelser om innsyn eller andre forespørslers i 2022, noe som kan skyldes koronasituasjonen. De innsynshenvendelsene som er mottatt håndteres rutinemessig i linjen, og personvernombudet bidrar med informasjon og bistand etter behov.

Det oppleves at muligheten til å benytte UiBHjelp ved spørsmål om RETTE, for å ta imot generelle henvendelser, og registrering av avvik og uønskede hendelser knyttet til personvern og informasjonssikkerhet, er kjent og bruken jevnt økende, at kanalisering av saksbehandling og svar på brukerenhenvendelser fra epost over til UiBHjelp-løsningen er en stor fordel, både for brukerne og for å dokumentere oppfølging av saker.

Personvernombudet erfarer at UiBs nettside Personvernportalen etter hvert er godt kjent i organisasjonen. Det er et mål at nettsiden skal videre bygges ut med informasjon om informasjonssikkerhet, og på sikt omdøpes til felles landingsside for informasjon om behandling av personopplysninger og informasjonssikkerhet. Det har i 2022 vært prioritert å arbeide med informasjon om forskningsprosjekter og studentoppgaver, med et helhetlig blikk på etikk og personvern.

4. AVVIKSHÅNDTERING

Personvernombudet skal etter anmodning gi råd ved spørsmål om brudd på personopplysningssikkerheten. Brudd på personopplysningssikkerheten er meldepliktig til Datatilsynet, med mindre bruddet sannsynligvis ikke vil medføre en risiko for personvernet. Personvernombudet opplever at det er gode rutiner for å oppdage og håndtere informasjonssikkerhetsbrudd. Det er etter personvernombudets vurdering likevel behov for økt kunnskap i organisasjonen om hva som utgjør et meldepliktig brudd på personopplysningssikkerheten, og hva som er avvik og rutinebrudd som bør meldes internt for læring og forbedring. Det er viktig at avvik meldes, slik at det riktige vurderinger kan gjøres, og slik at berørte personer som har rett på informasjon, får den nødvendige informasjonen.

Ethvert brudd på personopplysningssikkerheten skal dokumenteres, enten det vurderes som meldepliktig eller ikke. Rapporten skal beskrive de faktiske forhold rundt bruddet, virkningene av det,

---

og hvilke tiltak som er truffet for å utbedre det. Av tre meldte avvik til Datatilsynet i 2022 ble ingen vurdert av Datatilsynet å ha en slik alvorlighetsgrad at det ble gitt sanksjoner per dags dato.

5. INTERNKONTROLL

Internkontroll med behandling av personopplysninger inngår som del av ledelsens årlige gjennomgang av informasjonssikkerhet og personvern. Årlig spørring til avdelingsledere danner grunnlaget for UiBs samlede rapportering om status for arbeidet med informasjonssikkerhet og personvern til Unit ved begynnelsen av hvert år.

Personvernombudet skal i henhold til personvernforordningen art 39 kontrollere den behandlingsansvarliges overholdelse av regelverket. Personvernombudet har deltatt i internkontrollrapportering og opplever at selv om det god oversikt over behandling av personopplysninger ved institusjonen er det fremdeles er stort behov for kunnskap om regelverket og rutiner.

En samlet fullstendig og oppdatert oversikt (behandlingsprotokoll etter GDPR art. 30) over hvilke personopplysninger som behandles og dataflyt, er en forutsetning for å sikre etterlevelse av regelverket og gjennomføre internkontroll. For dette formålet har UiB tatt i bruk løsningen Draftit.

6. RISIKOOMRÅDER

Det vises til orientering i tidligere år om konsekvenser og uklarheter for overføring av personopplysninger til tredjeland i kjølvannet av EU domstolens avgjørelse juli 2020, den såkalte Schrems II-saken. Dommen har hatt konsekvenser for blant annet muligheten for kjøp av tjenester, bruk av skytjenester og samarbeid i forskningsprosjekter med deling av forskningsdata som inneholder personopplysninger.

Domstolen overlot til det europeiske personvernrådet EDPB å utarbeide utfyllende retningslinjer, og endelig versjon var klar i juni 2021. Dessverre løste ikke retningslinjene alle utfordringer, og en gjennomgående innvending var fraværet av muligheten for en risikobasert tilnærming ved overføring. Det er likevel i samsvar med Personvernforordningen kap. V om overføring til tredjeland, at det ikke skal være tilsvarende risikobaserte tilnærming som i resten av forordningens bestemmelser, for overføring av personopplysninger ut av EU/EØS-området, til land der det ikke kan garanteres tilsvarende beskyttelsesnivå for personopplysninger.

Ettersom overføring av personopplysninger til land med et lavere nivå av beskyttelse personopplysninger er definert som et risikoområde, anbefaler EDPB at det gjennomføres en Transfer Impact Assessment (TIA), der konsekvensene ved overføringen utredes, med særlig vekt på implementering av relevante supplerende tiltak. Dette gjelder særlig for overføring i kommersielt øyemed der det benyttes EUs standard personvernbestemmelser som overføringsgrunnlag.

Ved overføring og utveksling av opplysninger til som finner sted f.eks i forbindelse med studentutveksling, vil andre overføringsgrunnlag være aktuelle, som bindende og håndhevbar avtaler. Det er nødvendig fremover å bidra til at sektoren kan utarbeide en omforent fremgangsmåte som ikke legger til grunn en uhensiktsmessig og unødvendig komplisert fremgangsmåte.

Ved utveksling av opplysninger mellom samarbeidsparter for formål knyttet til vitenskapelig forskning gjenstår det fremdeles avklaringer for å sikre at viktig og samfunnsnyttig forskningssamarbeid kan finne sted, og personvernombudet vil følge tett med på signaler fra Datatilsynet om at det arbeides med en standardavtale for forskningssamarbeid.

7. PERSONVERN I FORSKNINGSPROSJEKTER OG STUDENTOPPGAVER

RETTE skal sikre oversikt, ivareta dokumentasjonsplikt, avdekke risikoforhold og være et internkontrollverktøy. RETTE skal også bidra til mer effektiv ressursbruk og ha en opplæringsfunksjon for forskere og studenter.

En prioritert oppgave ved UiB har vært drift og videreutvikling av systemet RETTE (Risiko og ETTERlevelse i forskning). RETTE omfatter i skrivende stund 2427 prosjekter, bestående av egenregistrerte forsknings- og studentprosjekter, importere REK-godkjente helseforskningsprosjekter, og prosjekter vurdert av Sikt (tidligere NSD) etter avtale. Antallet prosjekter som sendes til Sikt er redusert i takt med økningen i direkteregistrerte prosjekter i RETTE. Personvernombudet bruker mye tid på veiledning til ansatte og studenter om UiBs løsning og rutiner, hvordan behandling av personopplysninger skal dokumenteres, og hvilke prosjekter trenger utvidet rådføring med personvernombudet. Henvendelser behandles gjennom UiBhjelp og på telefon og epost, og direkte i møter.

RETTE er fremdeles under utvikling, og det gjenstår elementer av løsningen som ikke er satt i drift pr i dag. Målet var at i løpet av 2022 skulle neste fase av RETTE ut, bestående av systematisk oppfølging av med forskningsprosjekter der personopplysninger inngår, for å sikre at opplysninger er oppdaterte, korrekte og etterlever regelverket. Internkontrollfunksjonen vil bli testet ut i løpet av 2023.

De reviderte forskningsetiske retningslinjene for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH, desember 2021) avklarer skillet mellom det juridiske grunnlaget for behandling av personopplysninger i forskning etter personvernregelverket og det forskningsetiske samtykke til deltakelse i forskning, og bidrar på denne måten til å tydeliggjøre institusjonens ansvar for forskningsetikk i henhold til forskningsetikkloven. Personvernombudet er fremdeles av den oppfatning at rådføring om personvern i forskning som forskere i dag søker eksternt hos Sikt, i realiteten hører under institusjonens ansvar for å ivareta forskningsetikken, der vurdering av personvern hensyn inngår i en helhetlig forskningsetisk vurdering. Slik vurdering bør, etter personvernombudets oppfatning, ligge i den faglige linjen og håndteres internt ved institusjonen. Ved særlig behov for rådføring der rådføring er pålagt etter personopplysningsloven vil personvernombudet kunne gi råd. Dette vil typisk være ved behandling og

---

gjennbruk av sensitive personopplysninger for å sikre at personvernprinsippene er oppfylt, herunder prinsippet om dataminimering. Gjennom å følge en systematisk fremgangsmåte internt ved institusjonen bør forskere kunne få hjelp til å identifisere potensielle etiske utfordringer ved behandling av personopplysninger i forskningsprosjekter/formål, fasilitere for etterlevelse av bestemmelser som skal ivareta personvern, sikre at nødvendige garantier for deltakernes integritet og velferd er ivaretatt, og bidra til at prinsippene om innebygd forskningsetikk («ethics by design») og innebygd personvern implementeres.

Det er personvernombudets vurdering at det er stort behov for intern opplæring av ansatte og forskere om forskningsetikk og personvern. Det er også behov for å utvikle veiledningsmateriell og maler for informasjonsskriv for UiB som er tilpasset ulike forskningsområder, og som på en riktig måte reflekterer gjeldende rett og universitetets policy for behandling av personopplysninger i forskning, og deltakelse i forskning som er basert på forskningsetiske normer og retningslinjer.

Arbeidet med å revidere rammeavtalen mellom UHR og Sikt for levering av personverntjenester i forskning ble påbegynt i 2022. Personvernombudet ved UiB har deltatt i arbeidsgruppen sammen med personvernombudene ved NHH, NTNU, HVL og OsloMet. Arbeidet har tatt lenger tid enn forventet, av flere grunner. En hovedgrunn, i tillegg til stor arbeidsbyrde for den enkelte deltaker, har vært behovet for å vurdere avtalen i lys av de fire årene som har gått siden innføring av nytt personvernregelverk og om den oppfyller hensikten etter loven. Rådgøring med Sikt er støttetjeneste som kjøpes for å oppfylle en rådgøringsplikt med internt personvernombud. Det har derfor vært nødvendig å se nærmere på hvilke vurderinger som inngår i rådgøringsplikten og hva som faller utenfor, og ligger i den faglige linjen ved institusjonene. Det er ikke personvernombudet (eller Sikt) sin oppgave å gjennomføre en forskningsetisk vurdering. Arbeidsgruppen har derfor sett behovet for å se nærmere på jussen og innholdet i rådgøringsplikten i personopplysningsloven, som åpner for å kunne kjøpe eksterne personverntjenester.

Det har også vært pekt på behovet for å se betalingsmodellen i sammenheng med leveranse og innholdet i tjenesten, og integrere ytelser for tjenesten i samme kontrakt. Det er foreslått å erstatte dagens avtale med Statens standardkontrakt for bistand (SSA-B enkel), for en ryddigere beskrivelse av tjenester, innhold og pris, og arbeidsgruppen har fått tilslutning fra administrasjonsutvalget til UHR til denne fremgangsmåten.

8. VEILEDNING, SAMARBEID OG ERFARINGSUTVEKSLING EKSTERNT

Personvernombudet bidrar aktivt i det nasjonale nettverket for personvernombud i UH-sektoren, gjennom gruppediskusjoner og gjennom innlegg på nettverkssamlinger.

Personvernombudene ved UiB, FHI, HVL, NORCE og Haukeland universitetssjukehus har fortsatt det lokale samarbeidet med korte digitale møte annenhver uke, der aktuelle problemstillinger tas opp. I løpet av 2022 ble personvernombudene ved Haraldsplass og Bergen kommune også med i denne

---

gruppen. I tillegg deltar personvernombudet i profesjonelle nettverk om personvernregelverket, med deltakere fra privat og offentlig sektor, med formål læring og erfaringsutveksling. Mot slutten av året tok FHI initiativet til å etablere et kontaktnettverk innen helseforskning og personvern, og personvernombudet ved UiB er invitert inn i dette nettverket.

9. AKTUELT FREMOVER

Å følge med på rettsutviklingen, lovendringer og ny lovgivning er en sentral del av personvernombudets oppgaver, slik at personvernombudet kan gi råd til den behandlingsansvarlige om etterlevelse av regelverket. Institusjonens bruk av sosiale media, informasjonskapsler (cookies) og verktøy for å registrere besøksstatistikk er alle eksempler der det er nødvendig å følge med på lovgivning, rettsavgjørelser og vedtak fra tilsynsmyndigheter som kan ha konsekvenser for institusjonen. Utviklingen innen kunstig intelligens (KI) bringer også nye utfordringer for personvernet, og personvernombudet vil følge rettsutviklingen, herunder ny forordning om kunstig intelligens fra EU.

10. OPPSUMMERING

Det er en grunnleggende forutsetning i personvernregelverket at den behandlingsansvarlige må ta et større ansvar for å arbeide med personvern. Det er personvernombudets vurdering at arbeidet med personvern tas på alvor ved UiB. Som tidligere påpekt mener personvernombudet at det er nødvendig med kompetanseoppbygging i alle ledd i organisasjonen slik at vurderinger kan gjøres nærmest der beslutninger fattes, gjennom å sikre at det er på plass tydelig veiledninger, rutiner og løsninger som gjør det enkelt å etterleve personvernregelverket.

Personvernregelverket legger et økt ansvar på den behandlingsansvarlige, og det er viktig å sikre nødvendige kompetanse og ressurser internt i organisasjonen. Det er personvernombudets vurdering og anbefaling at etterlevelse av personvernregelverket og vurdering av personvern hensyn i de ulike behandlingsaktiviteter i større grad bør følge en helhetlig og integrert strategi basert på formålet med behandlingen tilhørende det aktuelle administrative eller faglige området, og ikke vurderes som en atskilt separat oppgave. Særlig ved opplæring av studenter og forskere i forskningsmetode og forskningsetikk er det viktig at institusjonens ansvar for opplæring i forskningsetikk også omfatter vurdering av personvern hensyn i forskningsprosjektet, i samsvar med institusjonens ansvar etter forskningsetikkloven. En slik helhetlig vurdering er også i tråd med ansvarlighetsprinsippet i personvernforordningen.

